

ISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Helyben házhoz hordva: Vidékre postán szállítva.
 Egész évre . . . 36 korona Egész évre 40 korona
 Negyedévre . . . 9 korona Negyedévre 10 korona
 Egyes szám ára 16 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. Telefon: 2-63.

A szerkesztőség kéziratok vizs- Előfizetések és hirdetések a
 szaadására nem vállalkozik. kiadóhivatalhoz intézendők.

Mikor Hindenburgot leckéztetik . . .

A Le Pays május 4-iki számában vezércikk jelent meg, amely azonban vicclapba is beleillik. Vagy kell e jobb háborus vicc annál, mikor a megvert ellenség előáll és azt mondja: nem jól vertél meg, győző! És még ha Joffre vagy Pau, vagy akiben most biznak a franciák: Foch leckéztetné a tannenbergi győzött! De aki leckéztet az: Général Z**

A cikk címe: *Au feldmaréchal Hindenburg.* „Tábornagy ur, ön Napoleon alakját akarja utánozni. Az ő villámlo stratégijának rögtöniségét (soudaineté), meglepetését és gyorsaságát. Ön azt remélte, hogy önről is azt állapítja meg majd egykor a berlini vezérkar, amit Moltkéról: „a tanítvány felülmulta mesterét.“ Nem akarom vitatni az ön tervezetének helyességét. Megengedem márc. 21-ike előtti célját: Ön fel akarta használni a francia angol front kettősségét, feldaraboltságát, hogy elhárítson bennünket erővel szövetségesünktől. Elismerem, hogy előre látta és megvalósította szervezet és anyagi eszközök tekintetében mindazt, ami a napoleoni elvek alkalmazásához szükséges az Ön célja érdekében, a mai háborus viszonyokhoz alkalmazottan. Hogy a két hadsereg között utat vágjon, mindent fölhalmozott, amit a hadi ipar és tudomány létrehozni képes. Hogy gyalogságának folytonos előrehaladását biztosítsa, bőven ellátta azt golyószórókkal, aknavetőkkel, ágyúkkal. Hogy sikerét kifejleszthesse s letiporhassa az ellenséget, mérhetetlen tartalékokat gyűjtött össze, hogy azt annak idején a döntés zónájába vethesse meglepetésszerűen, mint az a „Másik“ (l'Autre) tette leghíresebb győzelmei alkalmával. Hogy a tartalékok villámgyors manőverezését biztosítsa, szállító eszközeik gyorsasága szerint osztályozta azokat. Hogy semmit se mulasszon el, ami a gyorsaságot fokozza, 40-50 kilométeres marsokban gyakorolta seregeit.

Egészen napoleoni csatát akart az ellenséges erők megsemmisítésével. Mikor aztán urának, a császárnak azt jelentette, hogy minden készen van, egész Németország osztván Önnel a csalhatatlan gyors győzelem hitében, úgy vette az Ön jelentését, mint kész győzelmet.

Oly biztos volt Ön a maga dolgában, — hogy elfeledve a napoleoni stratégia alapelvét: „az ember mindenütt akcióba lép és szemlél“ (On s'engage partout et on voit) egyenesen az angol francia forrasz (ragaszték) helyére vetette magát. Ámbár 80 kilométeres fronton indult, mégis lokalizálta cselekvését mint a trónörökös Verdun-nél. — A helyett, hogy a nyugati front összeségével gondolt volna a „nyugati csatát“ megkisébbítette és Amiens környékének szűk keretébe szorította.

Később iparkodott kiigazítani a tévedést s általánosította akcióját előbb dél, majd — észak felé. Ámbár elkésett, mégsem ez volt az ön veszte. Más egyéb volt, amelyet kegyes engedelmeivel jelezni fogok, de ami — helyrehozhatatlan. Csak egy ténnyel fogom Önt meggyőzni.

Március 23 és 25-ike között a szerence és tömegeinek iszonyu számbeli többsége 15 kilométernyi rést ütött a francia és angol seregek között Sant Quentin-nél. Nem lehetett meglepetés az Ön részére, — hiszen ezt akarta.

Ebben a pillanatban kellett volna benyomulni a két sereg közé a készentartott és gyorsmeneteléshez szoktatott tartalékokkal. De nem jött se gyalogság, se lovasság, — vagy legalább mikor megérkezett, akkor már a rés be volt tömve. Egyetlen kis francia divízió, Ön talán tudja, honnan érkezve, elég volt arra, hogy betöltse a rést s addig is, a míg több érkezik, odakiáltta Önnel: itt nem mennek keresztül (On ne passe pas).

Mert bizony, arra hogy Napoleont játszunk, nem elég ám, Tábornagy Ur, kisajátítani „az Ö“ terveit s biztosítani a szervezet és felszerelést. Ön elfelejtette, amit „Ö“ mondott Ulm alatt: *Katonáim lábaival győztem.* Ö győzött, mert villámgyors ütközeteiben meg volt a végrehajtó eszköze — tudniillik az ember: az első eszköze az ütközetnek — volt hajlékony, fürgé, vállalkozó, találékony, kivételes manőverező képességű katonája: *francia katona.*

Az Ön katonája, a német katona, kiről elismerjük, hogy kemény és bátor ellenfél, sohasem lesz olyan eszköz, amilyenre Önnel szüksége van. Temperamentuma, alakulása, társadalmi és katonai fegyelme lehetetlenné teszik ezt. Nem is fogja Ön átalakíthatni, de ha a lehetetlen meg is történnék, nem lesz több alkalma olyan győzelemre, aminőt lehetett volna aratni márc. 23. és 25. között.

E tragikus napokban, amidőn Franciaország és a világ szabadsága forgott veszedelemben, akadt ember, aki az entente-ot a kellő elhatározásra vezette.

Azt hiszem, nem kell Önnel megmagyaráznom, Tábornagy ur, miben állott ez az elhatározás. Egyetlen egy ember vezetése alá került a szövetségesek minden serege Franciaországban. Franciák, angolok, amerikaiak, olaszok, belgák, portugálok. Nincs többé megosztás, nincsenek fenntartott parancsnokságok. A front minden pontján a szövetséges seregek egy szívvvel, egy lélekkel a szabadság egyazon eszményének szolgálatában, ugyanazon harcmodor elvei szerint oktatva, egy tűzben összeforrasztva, egy sereget képezve állanak egyetlen fő parancsnoksága alatt. Szemben az Önök szövetségesekre ráerőszakolt egységével, a miénk hatalmasabban áll, mert közös akarat szülte, a veszedelem pillanatában. Ha tehát az Ön honfitársai „nyugati csata“ helyett „Foch-Hindenburg-párbajnak“ nevezik ezt a mérközést, ezzel elismerik a mi újjászervekedésünk döntő fontosságát.

Ezért nem fog Ön, Tábornagy ur többé olyan jó alkalomhoz jutni, mint aminőt csapatainak nehézsége elszalasztott. Ez az oka, hogy bármint erőlködjék is Ön s akár-hogy hullámozzék a küzdelem: Ön többé nem ragadhatja el tőlünk a győzelmet.

Mondják-e még jobbat? Az entente érzés- és gondolatbeli egységének kell e annál fényesebb bizonyossága, amit Lloyd George

mondott a frontról hazatérőben az angol újságíróknak, a Morning Post május 6-iki száma szerint. Tullicitája Z** tábornokot. Megköszöni a németeknek a márciusi offenzívát. The Germans have vendeded at least two great services to the Allied cause. A németek legalább is két nagy szolgálatot tettek a szövetséges ügynek. Meggyorsították az amerikaiak érkezését s megvalósították végre valahára a parancsnokság egységességét. (They have made unity of command at last a reality!) Francia és angol szoros bajtársi viszonyban küzdenek, kölcsönösen elismerve egymás kiválóságát. Egy izenetet hozok a britt hadseregtől a népnek haza: *legyetek vidáman: mi egészen jól vagyunk.* (we are all right.)

Visszatérve Z** tábornokra, neki Hindenburg aligha lesz hajlandó másutt feleletet adni, mint a Marne partja mellett.

Némethy Gyula dr

MALATINSZKY LAJOS főispáni megbízatása.

Midőn néhai Glac Antal Biharvármegye és Nagyvárad város főispáni székéről lemondott, az akkori kormány külön választotta Biharvármegye és Nagyvárad város főispáni méltóságát s Nagyvárad város főispánjává b. e. Hlatky Endrét nevezte ki király Ő Felsége. — A város külön főispáni állását Hlatky Endre elhunytával is fentartották s legutóbb Ember Géza neveztetett ki Nagyvárad város főispáni székébe.

Most, hogy újból megüresedett Nagyvárad város főispáni széke, megindultak a kombinációk, hogy ki lesz Nagyvárad város főispánja, míg a találgatásoknak az a biztos értesülés vetett véget, hogy a két főispánságot a kormány újból egyesíteni kívánja, természetesen csak a főispán személyét illetőleg.

Ezért nem is kapott, az előbbi szokáshoz híven, Nagyvárad város polgármestere megbízatást a főispáni teendők ideiglenes ellátására.

Tegnapelőtt megérkezett Malatinszky Lajos főispánhoz a belügyminiszter távirata, amelyben értesíti, hogy Nagyvárad város főispáni teendőinek ellátásával király Ő Felsége megbízta.

A hivatalos Budapesti Közlöny vasárnapi számában a megbízatásra vonatkozólag a következő hivatalos értesítést hozza:

Ő császári és apostoli királyi Felsége 1918. évi május hó 27-én kelt legfelső elhatározásával a magyar királyi belügy

miniszterium vezetésével megbízott magyar királyi miniszterelnök előterjesztésére legkegyelmesebben megengedni méltóztatott, hogy a Nagyvárad városi főispáni teendők elvitásával *Malatinszky* Lajos Biharvármegye főispánja ideiglenesen megbízás-sék.

A megbízás hivatalos közzétételének ilyen szokatlan formája azt a hitet keltette, hogy később a rendszer kinevezés is megtörténik s erről a királyi kézirat csak később jelenik meg.

Minden kétség eloszlatására telefonon *Némethy* Károly belügyi államtitkárhoz fordultunk, aki kérésünkre szíves készséggel a következő magyarázó felvilágosítást nyújtotta:

A kormány az ideiglenes kinevezésnek ezzel a formájával kifejezésre akarta azt juttatni, hogy régebben a vármegye és város főispáni állása személyileg összetartozott s most a két főispáni állás ideiglenesen, a miniszterelnök szerencsés választása folytán újból egy kézbe került. Azonban egyben kifejezésre akarta juttatni a kormány ezzel az ideiglenes megbízatással a városi főispánság különállását is. S ez mindaddig így marad, míg a szétválasztás szükségességének időpontja el nem érkezik.

Az államtitkár ezen felvilágosítása teljes világításba helyezi a kérdést. Újabb kinevezés tehát nem lesz.

Szombaton lesz a beiktatás.

A megbízás vétele után *Malatinszky* Lajos főispán megjelent a városházán s a főispáni hivatalban átvette dr *Debreczeni* Lajos eddigi titkártól a főispáni ügyeket s azokat átadta dr *Fráter* Iván főispáni titkárnak, aki a mai naptól végzi a városi főispáni hivatalban is a titkári teendőket s intézi a városi ügydarabokat *Malatinszky* Lajos főispán rendelkezéseihez képest.

Rimler Károly polgármester már intézkedett is, hogy *Malatinszky* Lajos főispán ünnepélyes beiktatása mielőbb megtörténjék, hogy a város új főispánja már a júniusi közgyűlésen elnökölhessen.

A polgármester a beiktató rendkívüli közgyűlést szombatra, június 8 án délután 4 órára tűzte ki s a díszközgyűlés előkészítésével *Kószeghy* József főmérnököt és *Pásztor* Bertalan tb. tanácsnokot bizta meg.

A közgyűlési meghívók szétküldése a mai napon megtörténik, a polgármesteri hivatal ez uton kéri a meghívott testületeket és hatósági személyeket, hogy megjelenésükről a hó 7-én pénteken déli 12 óráig a hivatal levél útján vagy a mérnöki hivatal telefon útján (121. sz.) részvételükről értesíteni sziveskedjenek. A helyszükére tekintettel kívánatos, hogy az egyes testületek legfeljebb három taggal képviseltesék magukat.

Molnár Kálmán dr hazajött Rjazánból.

A przemysli Tábori Ujság szerkesztője Nagyváradon.

Sötét vészes idők vihara verte Magyarországot és Ausztriát, az orosz szennyes áradat körülmosta a monarchia nagy keleti erődjét, Przemysl falait ostromolta az orosz gőzhenger s hiába volt Tamássy vitéz magyarjainak minden egetverő hősiessége, a remekül megépített s Redl vezérkari ezredes által hiába elárult vár elesett. Vacogott a fogunk a hir hallatára, ellenségeink már temették a nagy birodalmat, de a Kárpátok alatt még nem jelent meg az orosz s élt a magyarban az oroszláni bátorság és a hűség.

Százezer fogoly került az orosz kezére közte sok sok ezer magyar, s Nagyváradon egy ősz tudós szive facsarodott össze, *Molnár* Imre dr fia, dr *Molnár* Kálmán főhadnagy egri jogtanár is fogságba került. Kileneg fogolytáborban fordult meg négy év alatt, legutoljára Rjazanban ette a hadifogoly keserű kenyerét. Mindig rosszabb dolga volt, mindig nagyobb lett az anarchia Oroszországban.

Hiábavaló volt a levelezés, a helyzeten nem segíthetett más, mint a szökés.

Amitől annyi társa visszaretent, a fiatal *Molnár* Kálmán dr vállalkozott s egy derék magyar orvos segítségével elindult haza, Magyarországra. Moszkváig bujdosott, onnan rendes uton került haza frissen, egészségesen, egy lelki élményekben gazdag ember lett belőle, aki nagyon örül, hogy itthon van. Örül az életnek, jól vetett ágynak, a tisztaságnak, (egyetlen ruhában szökött meg s nem hagyhatott váltó ruhát), örül az itthoniaknak, s úgy látja, hogy itthon is szépen fejlődött a rablás módszere az áruk megdrágításával.

A Sal Ferenc-utca 13. számú házban pedig egy boldog család szivből ad hálát a Mindenhatónak, hogy hazavezérelte az ő derék fiukat, a mi kedves kollegánkat, aki a Tábori Ujságot a vérzivataros időkben sok ötlettel, lelkesen, izléssel szerkesztette.

Most persze dr *Molnár* Kálmán első sorban pihenni vágyik. Egy hónap hijján négy esztendeje van távol az otthontól s ez időből három évet fogságban, idegenben töltött. Az életerős fiatal tudós munkakevé, kedélye meg nem tört, csak annyiban látszik a fogság hatása, hogy a három év alatt megöszült.

Nem csoda: Przemyslből 19 napon át megállás és pihenő nélkül vitte a vonat az első fogolytáborba, Szibériába. Harminckét magyar tiszt volt összezsúfolva egy marhaszállító kocsiba. Így vitték a magyar hősokeket fogságba. Ez volt a kezdet . . .

A folytatásról nem beszél most *Molnár* Kálmán; de mikor a przemysli napok jöttek

szóba, felcsillant a szeme. Az az ostrom a magyar vitézségnek soha el nem muló dicsősége.

Rövid beszélgetésünk alatt pár szót elmondott a Tábori Ujság életéből.

A przemysli Tábori Ujság első volt a katonai ujságok közt s dr *Molnár* Kálmán volt a szerkesztője. Ebben láttak napvilágot Gyóni Géza halhatatlan költeményei is. A lap megindulásának történetét mondta el nekünk *Molnár* Kálmán igen érdekesen.

Már egy hete körül volt zárva Przemysl s a külvilágról csak radiotelegrammok útján értesültek. A honvédtiszti étkezdében felvetődött az eszme, hogy az így érkezett híreket magyar ujságban közölni kellene. Többen hozzászóltak, mind helyeselték. Végre *Molnár* is megszólalt:

— Ez mind szép, de nem elég. Azok a száraz jelentések magukban nem fognak sokat elérni. Egészen rendes ujságot kell csinálni, cikkekkel, eleven tartalommal, a mely fokozni legyen képes a kitartást, a melyet minden magyar katona elolvasson.

Persze, helyeselték. Csak azt vetették ellen, hogy ki fogja a lapot csinálni?

— Megcsinálok én, mondotta *Molnár* Kálmán, a ki békében is a jogtanárság mellett Eger katolikus lapjának szerkesztője volt.

Oriási éljenzés volt a válasz. Rögtön körülvették a jelentkezőt s faggatni kezdték:

— Hát aztán mikor jelenhetne meg az első szám?

— Mindjárt ma este. Azonban egy feltételem van: nekem a cenzura ne csináljon hosszadalmas eljárásokkal nehézséget, mert akkor bele sem fogok.

Ezen hamarosan segítettek. Egy magas vezérkari százados vállalkozott rá, hogy ő kirendelteti magát cenzornak, ellátja a teendőket mindig azonnal, miatta fentartás nem fog történni. — Ezen a kérdésen hamarosan tustek. Akkor jutott egyiknek eszébe:

— Hát aztán hogy leszünk a nyomtatással?

Dr *Molnár* Kálmán most már mint szerkesztő intézkedett:

— Geöcze százados ur szíves lesz . . . zászlóaljhoz szolgálati jegyet írni és a legénységből kivezenyelni egy magyar szedőt. A szedő jelentkezik nálam egy óra mulva. — Nyomda addig kerül.

— És a cikk?

— Az is készen lesz egy óra mulva.

— Ki írja meg?

— Én.

— Egy óra alatt?

— Annyi bőven elég.

Megnyilt az új molykár ellen védő és nyaraltató intézet!

Van szerencsém a n. é. közönség szíves figyelmét felhívni a szörmeáruházammal kapcsolatos, teljesen e célra ujonnan, modernül berendezett és most megnyitott molykár elleni megóvó biztosító intézetemre és nyaraltató vállalatomra.

Elfogadok nyári gondozásra bármely értékes szörme-árut, ruhát, függönyt és szőnyeget felelősség és jótállás mellett. Saját javító műhely. Molykár ellen megóvandó szörme és ruhadarabok a Rimanóczy-utca 2. sz. alatti Kolosváry-palotában levő szörme-üzletemben vétetnek át. **Leichner József** szücsmester. Telefon 16-56.

— No azt szeretnők látni! Megvárjuk, azért is megvárjuk.

Molnár Kálmán felment a szobájába, a többiek addig feketéztek és várták, hogy igazán meg lehet-e írni egy óra alatt egy cikket? Egy óra alig telt el, Molnár lejött egy cikkel; „A honvédekhez!” volt a címe, tele hazafias, izzó lelkesedéssel. Felolvasta. Egetverő éljenzéssel fogadták, a cenzor helyben hagyta s a szolgálati uton kivezényelt szedő tíz perc múlva már szedte a Tábori Ujság első számának első cikkét.

Igy született meg az első magyar háborús ujság az oroszok által körülzárt Przemyslben, nagyváradi magyar tartalékos honvédtiszt lelkesedéséből.

Az elfogott munkásvezérek szabadságának ára.

Budapest, június 3. (Saját tudósítónktól.) Bernből jelentik: Párisi jelentések szerint Clemenceau a kamarát megnyerni igyekszik, hogy hozza-nak oly egyhangu határozatot, amely a küzdő csapatokat buzdítja s a hadvezetőséget tette serkenti. A kormány sejteni, hogy ebben az esetben hajlandó néhány elfogott munkásvezért szabadon bocsáttatni.

Párisi helyzetkép.

Budapest, június 3. (Saját tudósítónktól.) Genfből jelentik: Páris lakosságára a legmélyebb hatást az a tény keltette, hogy a németek már csak 65 kilométerre állanak a fővárostól. A kormány nem tudja megakadályozni, hogy az izgalom napról-napra, sőt óráról-órára ne emelkedjék, bár mindent elkövet, hogy eltitkolja az érkező nyugtalanító híreket. Clemenceau naponta kimegy a frontra, este visszatér s elmagyarázza a képviselőknek a harctéri eseményeket. A fővárosban a lehangoltság általános, mindenki újabb vereségről beszél. A miniszterelnök valószínű rémuralmat teremtett, amely a forradalom napjaira emlékeztet. Párisban szüntelenül hallják az ágyuk hangjait s minden tilalom ellenére menekülnek.

Hindenburg halálhíre az ántánt katonák között.

Budapest, június 3. (Saját tudósítónktól.) A *Daly News* írja: A németek támadása éppen akkor lepte meg a szövetségeseket, amikor a katonák között Hindenburg halálhíre terjedt el. Ezt a hamis hírt a *Temps* közölte először.

HARISNYAFEJELÉS !!

3 pár női harisnyából 2 párat,
2 pár férfi harisnyából 1 párat
készítik

páronként 1 K 60 fillérért.

Gondáné, Hármass-utca 21.

Az olaszok átkelési kísérlete a Piaven.

Budapest, június 3. A miniszterelnökségi sajtóosztály távirata. (Hivatalos.)

Olasz harctér.

Fesaltánál, a Piave alsó folyásánál az olaszoknak átkelési kísérletét tüzéségi és aknavető tüzzel megheiusítottuk.

A délnyugati harctér számos helyén visszavetettünk ellenséges felderítő osztagokat. Bezeccanál az egyiket elfogtuk.

A tüzéségi tevékenység mindenütt igen élénk volt.

A vezérkar főnöke.

A németek előnyomulása.

A Marne és Reims között a helyzet változatlan.

Berlin, június 3. A miniszterelnökségi sajtóosztály távirata. A nagytőhadiszállítás jelenti:

Nyugati harctér.

Ruprecht bajor trónörökös hadcsoportja. Időről időre feléledt a tüzéségi harc. Az ellenségnek Bailleul tól nyugatra és a Lystól északra ellenünk intézett részleges támadásait viészavertük.

A német trónörökös hadcsoportja. A támadásunk által szétvert francia és angol

hadtestek pótlására és az eddig a szomszédos hadseregtől a legsürgősebben a harctérré vont és erősen meggyérült hadosztályok támogatására messze távolságban lévő frontokról új francia kötelékek avatkoztak a harcba. Az Aisnetól északra hasztalanul igyekeztek a rájuk bizott állásokat tartani. Kemény árokharcban a Moulin sous Touvent St. Christophe-Vinge vonalra vetettük őket vissza. Soissonstól délnyugatra elfoglaltuk Chaudont. Támadásban a Savier-területen át a Viller-Cotteres melletti erdőségek keleti szegélyéig nyomultunk előre.

Az Ourqutól délre az ellenség heves ellentámadásokat intézett ellenünk, ezeket véresen visszavertük. A Cour-Champs és Mont-hiärsen túl tért nyertünk és elfoglaltuk a Chateau Thyerytől nyugatra emelkedő Marne menti magaslatokat.

A Marne és Reims között a helyzet változatlan.

A harctérré igyekvő csapatok szállítáival erősen igénybe vett vasutasokat bombázó rajaink sikeresen megtámadták. Harmincegy ellenséges repülőgépet lőttünk le. Wenkhoil hadnagy huszonkilencedik és harmincadik, Löwenhardt és Udet hadnagyok huszonötödik légi győzelmüket aratták.

Ludendorff, első főszállásmester.

A német offenziva megállítása.

Budapest, június 3. (Saját tudósítónktól.) Genfből jelentik: A francia tartalékok beavatkozása ellenére a németek támadása folyton előre halad. Reims és Challons között megszakadt a vasuti összeköttetés, a németek nagykaliberű gránátjai végig söprik ezt a vasutvonalat.

Zürich, június 3. A Secoló jelenti: Foch generalisszimus reméli, hogy a német offenzívát 5 napon belül képes megállítani.

Bécs, június 3. Olasz lapok jelentése szerint az angol-francia tartalékok beérkeztek a frontra, amittől a hadvezetőség az offenziva megállítását várja.

Az olaszok offenzívája.

Budapest, június 3. (Saját tudósítónktól.) Zürichből jelentik: Katonai kritikusok írják, hogy az olaszok a tiroli nyugati fronton *Tonalénál* újabb támadásra készülnek. Azok az események, melyek legutóbb ezen a szakaszon történtek, csupán bevezetői voltak a tervezett offenzívának.

A németek csapdája.

Budapest, június 3. (Saját tudósítónktól.) A *Corriere* szerint el kell készülnie arra, hogy *Reims* elesik. — A lap a német hadvezetőségnek az északi frontszakaszon való tétlenségét féltelmes csapdának tartja.

Francia ellentámadások.

Budapest, június 3. (Saját tudósítónktól.) A Wolf-ügynökség jelenti 3-án este: Saissontól délnyugatra újabb előnyomulás, *Oureg* mindkét oldalán francia ellentámadások.

Lord Cecil a nyugati frontról.

Budapest, június 3. (Saját tudósítónktól.) Rotterdamból jelentik: Londoni jelentések szerint lord Róbert Cecil egy beszédében kijelentette, hogy aggodalom nélkül senki sem nézhet a nyugati front felé, de erősen bizni kell a katonákban.

A kancellár ma nyilatkozik a hadihelyzetről.

Budapest, június 2. (Saját tudósítónktól.) A birodalmi gyűlés kedden kezdi meg üléseit. Azt várják, hogy az ülésen a kábelutasítások...

A bírák meghozták ítéletüket.

A bírák és ügyészek rendkívüli országos gyűlést tartottak Buba Ferenc kuriai tanács elnök vezetésével. Osváth István táblai tanácselnök előterjesztette, hogy a bírák követelik a bírói státusz visszaállítását, a fizetés-rendezést, a sürgős rendkívüli segélyt, még pedig bíráknak és ügyészeknek 3000, jegyzőknek 1500, joggyakornokoknak 1000 koronát egy összegben s ezt évenként külön pótléknak kívánják.

A hangulat elkeseredett volt, — már a szombati értekezleten élesen támadták a kormányt. Szathmáry ügyész kemény beszédet mondott.

Utánna az elégedetlenek csoportjából Kicó bíró intézett támadást a halogatás ellen s indítványozta, maradjon a gyűlés permanenciában s várja meg a kormány határozatát.

Székács Aladár dr. kuriai bíró kijelentette, hogy a bírói kar meghozta ítéletét s lesz módja, ha mellőzi kívánságait, azt végrehajtani. (Élénk helyeslés.)

Kocsán János nagyváradi táblabíró kifejti, hogy a vidéki bírákat mily mély elkeseredés hatja át. Nem helyesli, hogy meghatározzák a segély összegét. (Tetszés. Felkiáltások; Igaz! Keveset kérünk!) Ipari segélyt kérünk (Felkiáltások: követelünk!) Indítványozza, hogy a kérelmet általánosságban terjesszék elő, s hogy a bírói állás megkülönböztetett voltára való tekintettel nagyobb összegű segélyt kérjenek a kormánytól.

Az indítványt már-már megszavazták, de határozat kimondása előtt visszavonatták Kocsánal s így Osváth tanácselnök határozati javaslatát fogadták el.

Az értekezleten mintegy 2000-en vettek részt, Nagyváradról Kocsán János táblabíró és Gyenge Béla tanácselnök.

A nagyváradi sajtó munkájának elismerése.

Az Ujságíró Egylet alapító tagjai.

Az itthoni munka frontján küzdők igazának, érdekeinek lelkes harcosai, az ujságírók a háboru negyedik évében ráeszméltek, hogy a maguk, családjuk és főként katonai szolgálatot teljesítő kartársaik érdekeinek védelméért is kötelességük sikraszállani. Az ujságírók szociális helyzetének javításaért és a harctérről majdan hazatérő kollégák sorának biztosításaért dolgozik a Biharmegyei és Nagyváradi Ujságírók Egyesülete. Es hogy e törekvésében milyen elismeréssel támogatja az egyletet Biharmegye és Nagyvárad közönsége, annak dokumentuma, hogy a társadalom vezető alakjai lépnek be alapító tagként az egyesületbe.

Ujabbán gróf Széchényi Miklós v. b. t. t., megyéspüspök, Bjelik Imre v. b. t. t., tábori püspök, Malatinszky Lajos főispán és Grósz Zsigmond hosszuháti nagybirtokos léptek be 200—200 koronával az Ujságíró Egylet alapító tagjai sorába.

Létay Ernő országgyűlési képviselő a következő, a sajtó munkáját méltató levélben jelentette be Fehér Dezső elnöknek

az egylet alapító tagjai sorába való belépést:

Igen tisztelt Elnök ur!

Teljes mértékben átérzem azt a nehéz, sokszor áthidalhatatlannak látszó feladatok teljesítésére hivatott hazafias munkát, melyet a sajtó különösen a nehéz időkben kifejtett. El sem tudom képzelni, miként forrhatott volna össze a nehéz háborus munka a front és a társadalom minden rétegében, ha egy nemes, az ügyért heves szívvel lüktető szellemi tábor nem támogatta volna. A közvéleménynek mindinkább fejlődő kívánalmait nehéz szolgálni, de még nehezebb kielégíteni. A háboru a maga exigenciáival az élet minden viszonylataiban fokozta a kívánalmakat és mi, kik e szellemi támogatás részesei vagyunk, csak örömmel állapíthatjuk meg, hogy a sajtó munkásai sokszor számolva a félreérthetőségekkel is, de mindenkor becsületesen és hazafiasan állották meg helyüket.

Szíves örömmel ajánlom fel magam és szolgálataimat nemes intencióktól áthatott nagyváradi egyesület céljaira. Ez alkalommal csak az akut kérdésre szorítkozhatom, midőn kérem, hogy az egyidejűleg nagybecsű címére feladott 500 korona e célra való juttatása mellett az alapító tagok sorába iktatni kegyeskedjék.

Fogadja igen tisztelt Elnök ur őszinte tiszteletem kifejezését, kész hiva

Létay Ernő,
orsz. képviselő.

A főrendiház ülése.

Az egész termés lefoglalása. Az adójavaslatokat módosította a főrendiház

Budapest, június 3. (Saját tudósítónktól.) A főrendiház ma délután 5 órakor Günther Antal elnöke alatt ülést tartott.

Gróf Inkey Pál a napirend előtt felszólalva azt kérde, nem gondolja e a kormány, hogy az új termésrendelet következtében a gazdátársadalom vagy tartózkodni fog a termeléstől, vagy pedig a termés egy részét el fogja rejteni? Nem lehetne e a termés egy részét visszaadni a szabadkereskedelemnek, mert ez nem mindig egyenlő az uzorával.

Herceg Windischgrätz Lajos a kérdésre azt felelte, hogy a termés legkisebb részét sem lehet a szabadkereskedelem tárgyává tenni, mert nekünk nemcsak a magunk, hanem a hadsereg ellátásáról is gondoskodnunk kell. Nem mondhatunk le arról, hogy a felesleget is le ne foglaljuk.

A kérdésre gróf Serényi földmívelésügyi miniszter is válaszolt. Kijelentette, hogy a világon mindenütt rekvirálások folytak és sehol sem következett be kisebb produkció. Arra kéri a gazdákat, hogy igyekezzenek a rendet mindenben betartani.

A válaszokat a főrendiház tudomásul vette. Ezután áttértek a napirendre.

Zsigmondy Jenő indítványozza, hogy az adójavaslatokat küldjék vissza a képviselőházhoz azzal az üzenettel, hogy az egységes törvényjavaslatba foglalás céljából dolgozza azt át és újból küldje át.

Gróf Somsich László különösen azt kifogásolja, hogy a mezőgazdasági beruházási tárgyak kopási veszteséget az adók kivetésénél nem vették figyelembe.

Gaal Jenő nem fogadja el Zsigmondy javaslatát, bár meg van győződve róla, hogy

az adójavaslat több részében rossz. Azonban ez a nagyon fontos sürgős javaslat ismét késedelmet szenved.

Popovics pénzügyminiszter kéri, utasítsák el Zsigmondy javaslatát, mert ha nem is sikerült tökéletesen a javaslat, annyira a ország érdekében van és olyan sürgős, hogy tovább elodáznia nem lehet.

Zsigmondy ezután visszavonta indítványát azzal a kijelentéssel, miszerint reméli, hogy a kormány hasonló érthetetlen javaslattal a jövőben nem fog előállani.

A főrendiház ezután általánosságban elfogadta az adójavaslatokat. A részletes tárgyalásnál pedig elfogadta a főrendiház pénzügyi bizottságának módosításait s így a javaslatot az eszközölt módosítások elfogadása végett visszaküldik a képviselőháznak.

Végül a főrendiház a vagyonátruházási illetékre vonatkozó javaslatot vita nélkül általánosságban és részleteiben is elfogadta. — Ülés vége 7 órakor.

A rendőrség rendelete a forgalom szabályozásáról.

A rendőrkapitányi hivatal a következő rendeleteket közli:

Aki szenet, brikettet vagy kokszot kereskedőtől vásárol, köteles a kereskedővel közölni azt a célt, amelyre a vásárolt szén, brikett vagy kokszot felhasználni kívánja. A kereskedő köteles a fél által megjelölt célt a számlában vagy szállítási jegyen feltüntetni. A kereskedő nyilvántartást tartozik vezetni arról, hogy kinek milyen célra és milyen mennyiségben szolgáltatott ki szenet, brikettet vagy kokszot.

Háztartási célokra kiszolgáltató szén, brikett vagy koksz kizárólag háztartási célokra, ipari vagy mezőgazdasági célokra kiszolgáltató szén, brikett vagy koksz pedig csupán annak az ipari vagy mezőgazdasági üzemnek a céljaira használható fel, amelyre azt az Országos Szénbizottság kiutalta, vagy a kereskedő kiszolgáltatta.

Aki a jelen rendelet rendelkezéseit megszegi, kihágást követ el és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Az egyes bőrfajták felhasználásának és forgalomba hozatalának korlátozása tárgyában kért 3351—1918 M. E. számú rendelet 4. §-ában megszabott felajánlási kötelezettség jelen rendelet erejénél fogva kiterjed mindennemű chromos, csereszű lóbbőre (lóbox, ló chaux) chromos csereszű borjubőre, mindennemű disznóbőre, juhbor, kecske, gidó továbbá számbőr kutyabőr, továbbá a vámkülföldről behozott készletekre.

Bejelentések a fenti számú rendelet szerint a bőrcserzési r. t. Budapest, V., Dorottya-utca 8 intézendők.

Ki jelen rendelet rendelkezéseit megszegi kihágást követ el, hat hónapig terjedhető elzárással és 2000 koronáig terjedhető pénzbírsággal büntetettik.

A fenyő- és tölgykéregért (cerért) követelhető legmagasabb árak az alábbiak szerint állapítottak meg:

Fenyőkéreg: egészséges, száraz, legfeljebb 35 százalék pikkelyes kérget tartalmazó áru 100 kilogrammonként csöves, szálas állapotban 31 korona.

Tölgykéreg: egészséges, száraz, legalább 50 százalék elsőrendű és legfeljebb 50 százalék másodrendű kérget tartalmazó áru 100 kilogrammonként: kötegben 35 korona, vágva 38 korona.

Aki a tilalmat megszegi, vagy megszegésénél bármilyen módon közreműködik, kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

* A fonopapír bizottság feladata a papírfonal, a papírszineg, a papírszövet, valamint az ezekből készülő cikkek termelésének és forgalomba hozatalának megfelelő szabályozására vonatkozó, továbbá az említett áruk tekintetében felmerülő szükséglet kiegészítésére irányuló javaslatok elkészítése.

Mindazok, akik fonopapírt, papírfonalat vagy papírszineget eladóak vagy feldolgozás céljából birtokukban tartanak, kötelesek június hó 10. napján a kereskedelemügyi miniszteriumnak bejelenteni. A bejelentő lapok minden rovatát pontosan ki kell tölteni.

Rendőrkapitányság.

Nagyvárad város

kenyérgyára.

A pékekkel, kenyérüzletekkel már a békében is sok baj volt, nem szolgálják ki a kellő sulymennyiséget, visszaélések történnek a kenyér minőségével és nagyon sok kifogást lehet felhozni higiénikus szempontból is. — Azok a bajok, zavarok és visszaélések, melyek Nagyvárad városának kenyérrel való ellátása körül már békében is fennállottak s amelyek a háboru hosszú tartama alatt egyre növekedtek, arra készítették a város közéletét intező tényezőket, elsősorban Lukács Ödön polgármesterhelyettest, hogy egy nagyarányú városi kenyérgyár sürgős létesítése érdekében akciót indítson.

A tárgyalások, melyeket Lukács Ödön polgármesterhelyettes a városi kenyérgyár felállítására ügyében folytatott, tegnap végre eredményre vezettek. Az ügy már abba a stádiumba jutott, hogy még az e havi közgyűlés elé kerül s amennyiben a közgyűlés is magáévá teszi, a kenyérgyár körülbelül három hónap alatt már üzembe is lesz helyezhető.

* Az Emilia-malom r.-t., illetőleg ennek képviselőjében az Angol-Osztrák Bank a Lukács Ödönnel való tárgyalások eredményeképp tegnap ajánlatot tett a városnak a hatósági kenyérgyár létesítésére. Az ajánlatban kötelezi magát az Emilia malom, hogy saját telepén három hónap alatt felállítja a kenyérgyárat és munkásokról, üzembentartásáról gondoskodik. E célra 300.000 korona alap tőkével részvénytársaságot alapít, amely összegből 200000 koronát az Emilia, 100000 koronát pedig a város vegyen át.

A város által jegyzett 100000 korona után az Emilia minden esetben 6 százalékos kamatozást biztosít, ugyanakkor, hogy a 6 százalékos meghaladó jövedelem is a városé, mert az Emilia saját tőkéje után csak 6 százalékos tart meg.

Kötelezi magát az Emilia, hogy a buzasziból készült kenyér árát a mostani maximális árak megfelelően kilogrammonként 56 fillérben állapítja meg, a kiszolgáltató sulyért és minőségért garanciát, a higiénikus követelményeknek mindenben eleget tesz. Ha a város 5 év múlva vissza akar lépni, a 100.000 koronát visszafizeti, a kilencedik év végén kijelentett akarata szerint pedig a város az egész üzemet át is veheti.

Az ajánlat a júniusi közgyűlés elé kerül, amelynek így meg lesz az alkalmja, hogy

a város közönségének kenyérrel való ellátását az egyedül helyes és célravezető uton biztosítsa.

A Patzkó zeneiskola

gyermeknap hangversenye előkelő szépségű közönség előtt folyt le a Kath. Kör disztermében. Az elismerés nőttön nőtt a kiváló sikerű ének és zongora számok után.

Különösen művészi dolog volt a Patzkó Sárika és Marton Lili 2 zongorán hangjegyek nélkül előadott Liszt Tarantellája. Az erőteljes mindvégig egyenletes prestó tempóban tartott mű, hirtelen letompított bársonyos pianiszszimoival nagy hatást tett.

Retezárné Mandel Ilonka Weber nagy sonátája 3-ik tételének előadása briliáns, kiforrott technikájával és gyönyörűen sikerült. Marton Lili, Fássy Mici, Kazay Ila, Pásztor Irén, Czeglédy Irén és Duka Baby játéka általánosan meglátszott a kiváló zeneiskola szakszerű tanítása.

Nagy tetszést aratott a szellemes zenei tréfa, amit Mayr Margit és Wittenberger Erzsike énekeltek, de legnagyobb hatása az Egér című ifjúsági vig operának volt, amely megkapóan kedves, bájos dolog s érdemes volna máskor is előadni, mert az értékes — Mozart, Meyerber Donizetti stb. operamelódiaikat a kedves ifjúsági átdolgozásban szívesen hallgatja mindenki s zenepedagógiai tekintetben nemesítőleg hat az ifjúság izlésére.

Kazay Magda elragadó kedvességgel énekelte benne a főszerepet, szép mély hangja van. Kellemesen énekelte Léderer Klára is s pompás színjátszó képessége van Balogh Emmának.

Sztachó Margit, Wittenberger Erzsike, Hoffmann Rózi, Pless Irén, Berkes Rózi, Stokker Erzsike, Oláh Ida, Kópasz Erzsike, Szabó Ica és még többen énekeltek.

Először kellett volna említenem Patzkó Sárikat, ki az összes énekszámokat kívülről kísértte. Ez a zseniális leányka úgy Budapesten, mint mindenütt feltűnést keltett nagy zenei tehetségével már is s ez estén még közvetlen, kedves konferálásával lelke volt az előadásnak.

* Pályázati hirdetés. A Nagyvárad Kereskedelmi és Iparkamara kereskedelmi osztálya ezennel közzhírre teszi, hogy a Nagyméltóságú miniszterium által 52661—VI. A 1909. sz. a. jóváhagyott alapító levél 6. pontja értelmében a "Nagyvárad Kereskedelmi Körödegyelet" alapítványnak esedékes 1918. évi kamatokból 450 korona tandíjmentesítés céljából felhasználás alá kerül. Az évi kamatok ezen II. felét kitevő 450 korona első sorban kereskedelmi alkalmazottak Nagyvárad Felső Kereskedelmi Iskolába járó gyermekek tandíjmentességére fordítatik. Felhívjuk ennélfogva mindazokat, akik a fenti támogatásra igényt tartanak, hogy az iránt beadandó folyamodványukat kellően felszerelve legkésőbb 1918. évi augusztus hó 15. napjáig az alulírott kamarához nyújtsák be. A tandíjmentességi segély iránt beadandó kérvényekhez az előző év eredményét feltüntető iskolai bizonyítvány, illetve annak hiteles másolata, valamint ama körülményt igazoló okmányok is becsatolandók, hogy folyamodók kereskedelmi alkalmazottak gyermekei. Nagyvárad, 1918 május hó 28. A Nagyvárad Kereskedelmi és Iparkamara. Schwartz Izidor sk. osztályelnök. Dr. Sarkadi Lajos sk. titkár.

HÍREK

MINDEN DOLGOZÓ POLGÁR lépjen be a Népszövetségi „HANGYA” Fogyasztási Szövetkezetbe! Egy üzletresz 50 korona. Mindenki minél több üzletreszt jegyezzen, mert csak nagy tőkével lehet nagy eredményt elérni. Jelentkezni lehet: dr. Krüger Aladár és dr. Papp Károly ügyvédeknel, a népszövetségi csoportvezetőknél az egyes közhivatalokban a taggyűjtő iver birtokosainál és minden hétfőn és csütörtökön d. u. 3—5 óra közt a Népszövetségi Hitelszövetkezetben. Aláíraskor üzletreszenként 2 korona belépésdíj fizetendő.

* A Népszövetség záróünnepélyét, melyet a rendezőség jövő vasárnapra tervezett, el kellett halasztani. Az ünnepélynek egyik legérdekesebb és legvonzóbb száma u. i. Várady Aladár fellépte lett volna; a Szigligeti színház kitűnő karnagya az ő pompás műdalaiból és magyar dalaiból mutatott volna be egy-egy bokkrétát, ő énekelte volna a dalaikat saját zongorakisérére mellett. Sajnos, Várady Aladárnak erős gégehurutja támadt, amelynek gyógyulása hetekig eltarthat. A Népszövetség vezetősége ezért úgy határozott, hogy az ünnepélyt most nem tartja meg, hanem az ősszel ugyanezzel a most megállapított és gondosan előkészített műsorral fogja a népszövetségi ünnepélyek jövő évi sorozatát megnyitni. A már megváltott jegyek árát a Kath. Kör háznagyi hivatala visszaszolgáltatja.

* Házasság. Iványi Ferenc hírlapíró, a Nagyvárad belső munkatársa és Schwarcz Rózsika házasságot kötöttek.

* Ötven éves találkozó. A nagyvárad főgimnáziumnak 1868-ban érettségit tett tanulóit kérem, hogy f. évi június hó 22-én délután 6 órakor Nagyváradon, Szaniszló-utca 9. sz. alatt lévő lakásomon engem felkeresni sziveskedjenek. Ezuton adom már becses tudomásukra, hogy az 50 éves találkozót folyó évi június 23-án fogjuk megtartani, de addig is kérem, sziveskedjenek a lakásukat velem tudatni. Pally Lajos.

* Katonai előléptetés. A király Gavra Sándort a 34. tábori ágyusezred tart. főhadnagyává nevezte ki.

* A 37-es József ezred Hadi-Albuma. A 37. gyalogezred árvái és özvegyei javára kiadandó Hadi Album bizottsága nagy buzgalommal fáradozik, hogy minél nagyobb összeget biztosítson a nemes célra. Szombaton és vasárnap Nagyszalontán pompás és kitűnően sikerült hangversenyt és körünnepélyt rendeztek a Hadi Album javára, amely nagy összeggel gyarapította az özvegyek és árvák segélyalapját. A nagyszalontai járásban eszközölt gyűjtésből befolyt 11 ezer korona, míg a hangverseny és kerti ünnepély 5000 koronát jövedelmezett. A hangversenyen közreműködtek Nagyváradról Barabás Erzsike urleány, kitűnő zongorajátékával, továbbá Zsigmondy Anna, Polgár Mariska művésznők, Váradi Aladár karmester, Sik Rezső Budapestről. A szép ünnepély sokáig emlékében lesz Nagyszalontai közönségének.

*** Csávássy Gyula halála.** Nagyvárad egyik érdemes, régi polgára, id. Csávássy Gyula, volt nagyváradai nyomdatulajdonos tegnapelőtt hosszas, kínos szenvedés után, 67 éves korában elhunyt. Csávássy Gyula kiváló nyomdász szakember volt; pályáját Nagyváradon kezdte s hosszabb ideig volt a főváros legnagyobb nyomdáiban. Egyidőben bérlője volt a Szent László-nyomdának is, majd mint nyomdatulajdonos buzgó tevékenységet fejtett ki a nyomdaipar fejlesztése körül. Nyolc év óta betegeskedett, míg most hosszú, munkás élet után megváltotta szenvedéseitől a halál. Elhunytát neje kívül tíz gyermeke és két nővére gyászolja. Temetése ma, kedden, június 4 én délelőtt 10 órakor lesz a Lakatos-utca 11. sz. háztól a r. kath. egyház szertartása szerint. A temetésen a helybeli nyomdatulajdonosok és a nyomdák személyzete testületileg vesznek részt.

*** A vasárnapi gyermeknap.** Fényes sikerrel folyt le a Kath. Kőr helyiségében tartott hangverseny, melyet Patzkóné művészileg rendezett jeles növendékeivel. Ugyancsak vasárnap a Cion templomban fényes sikerű templomi hangverseny volt. — Ugy a hangversenyek, mint a templomi gyűjtések jelentős összegekkel gyarapították a napi jövedelmet, de talán anyagiakban a tombola és konfetti bevétele a legnagyobb. Az első nap jövedelme meghaladja az öt ezer koronát. Szóval megmozdult a társadalom szíve s együttérzése a gyermekek javára befolyt szép summában nyer kifejezést. — A rendezőség, mint halljuk, a két nap bevételét 12—15 ezer koronára becsüli.

*** Egy Rimanóczy kérése.** Néh. Rimanóczy Kálmán bőkezű jótékonyságáról nem kell sokat mondani. Most egy Rimanóczy, kimutathatóan közeli rokona a nagy jötevőnek, kéréssel fordul a városhoz, amelyben leírja kis jövedelmét s nagy nyomorát, s hi vatkozva a város nagy örökségére s a célra, állandó segítséget kér. A kérést valószínűleg teljesíteni is fogják.

*** Mit csinál Obetkó Dezső dr?** Vasárnapi lapjukban megjelent cikkükre „Mit csinál Obetkó Dezső dr? sziveskedjék a következő helyreigazítást közölni: Az igazgatóság vizsgálati határidőt csak javasol, a vizsgálati terminust azonban a vallás- és közoktatásügyi és a kereskedelemügyi m. kir. miniszterium biztosai együttesen állapítják meg és teljes diskrecionális joguk, hogy a vizsgálat napját június hó 30 ig bármely napra kitűzzék. A vizsgálat elhalasztásának oka távolról sem ott keresendő, ahol b. lapjuk — megjelölte, hanem abban a sajnálatos tényben, hogy az egyik tanár sulyosan megbetegedett és a növendékek érdeke, — hogy ugyanaz a tanár vizsgáztassa őket, aki egész éven át foglalkozott velük. — Ezért kérte a tanári kar a vizsgálat elhalasztását. Teljes tisztelettel Schustek Adolf i. igazgató.

*** Elvágta a lábát a villamos.** A robogó villamos vasuti kocsikról lépten-nyomon ugrál le és fel a közönség. Ez a veszedelmesen rossz szokás már elragadt a fiatal leányokra is. Vasárnap délután a Kolozsvári utcai vonalon, a 16. sz. ház előtt a mozgásban levő kocsiról Szabó Jolán 14 éves leány oly szetencsétlenül ugrott le, hogy jobb lába a kerekek alá került s az összeroncolt. A sulyosan sérült leányt be szállították az izr. kórházba, ahol a lábát amputálták.

*** Uzsoki Szurmay Sándor báró.** A hivatalos lsp legutóbbi száma királyi rendelet közöl, hogy a király báró Szurmay Sándor honvédelmi miniszternek az „Uzsoki“ előnevet adományozta. — Ezt az előnevet a nemzet már régen adományozta Szurmaynak, akit az „uzsoki hős“ nek ismer a magyar nemzet.

*** Ki kell nevezni a munkaközvetítőket.** A földművelésügyi miniszter elrendelte, hogy a községekben és a körjegyzőségekben ki kell nevezni a munkaközvetítőket s tiszteletdíjat megállapítani részükre. Olyanokat kell kinevezni, akik nem gépies munkát végeznek, hanem a kérdés szociális és gazdasági vonatkozásai mellett a föld művelői iránt szeretettel vannak eltelve s a termelés fejlesztését kívánják. Munkástoborzáshoz ezután engedély kell, csak büntetlen előéletű magyar állampolgárnak lehet engedélyt adni, aki kaucióval rendelkezik s a községi előjáróságnál előzőleg jelentkezik.

*** Elcsettek és kitüntettek tiszteletbentartása.** Szurmay Sándor honvédelmi miniszter tegnap arról értesítette Malatinszky Lajos főispánt, hogy erkölcsi tényezőknak az ifjúságban való megerősítése céljából az elcsettek és kitüntetteknek az iskolákban s a közönségben való tiszteletbentartására intézkedéseket tett. Ezekről jegyzéket kell vezetni a pótzászlóaljnak s azt időnkint a hatóságokkal és az iskolákkal kell közölni, meg közhírré tenni. Ezt a háboru kezdetére visszamenő kimutatással igyekeznek elérni.

*** Értekezlet a marharekvirálásról.** A vármegyházán tegnap Bajázházy Iván központi főszolgabíró elnöklésével a járás összes körjegyzői értekezletet tartottak. Terményügyek után a főszolgabíró kiosztotta az egyes községek közt a teendőket, amelyeket a marharekvirálásnál végezni tartoznak.

*** Községi és körjegyzők leánynevelő intézete.** A Magyar Gazdaasszonyok Országos Egyesülete értesítette Malatinszky Lajos főispánt, hogy cinkotai leánynevelő intézetében községi és körjegyzők leányai részére 11 ingyenes és 12 félfizetéses hely van. — Folyamodni lehet június 20 ig, felvilágosítást Fráter Iván dr főispáni titkár ad.

*** Dr Berkovits Renéné temetése.** — Szombaton este hirtelen meghalt dr Berkovits Renéné. A hirtelen jött halál alig néhány napi betegség után következett be s a városban általános részvétet keltett. A betegség csütörtökön kezdődött, az enyhe lefolyásnak ígérkező tüdőgyulladás szombaton este tragikus fordulatot vett s bár a beteg uriasszony orvosai mindent elkövettek, a halál este 6 óra tájban bekövetkezett. A hirtelen elhunyt uriasszony temetése tegnap délután 4 órakor volt az Apolló-palota udvarán. A város társadalmának őszinte részvéte vette körül a ravatalt s igyekezett enyhíteni azt a fájdalmat, amely a tragikus haláleset miatt a lesújtott férj és árván maradt két gyermek iránt minden szívben támadt. A gyászszertartás után az ifju halottat a vasuti állomáshoz vitték és Pécsre szállították.

*** Halálozás.** Kuris Jánoska, Kuris János és neje, szül. Algya Ilona 4 éves egyetlen kis fia tegnap reggel elhunyt. Temetése ma délután 3 órakor lesz a Petőfi utca 4. sz. házból.

*** Nincs már 10 koronás pipere szappan.** Június 7. volt a határidő, amely alatt a régi gyártású piperezappant az Olajközpontnak be kellett szolgáltatni. Március óta csak hadipiperezappant szabad árulni e hármass minőségben: 4 K 60 f., 5 K 20 f. és 5 K 80 fillér árban. Ezenkívül minden további árdrágitást elzárással büntet a rendőrség. Mivel egyes illatszerárusok még mindég 6—8—10—12 koronás árakat szabnak „régire“ — piperezappanokért, jól teszi a közönség, ha ezeket az árdrágitókat feljelenti, mert ilyen árat a régi és új szappanért követelni viszszaélés.

*** Fogolytartó gazdák figyelmébe.** A rendőrkapitányi hivatal felhívja mindazon fogolytartó gazdákat, kik a náluk alkalmazásban levő hadifoglyokat gyári, ipari vagy kereskedelmi üzemekben alkalmazzák; hogy f. évi június hó 4 én d. e. 10 órára saját érdekében okvetlenül jelenjenek meg. Rendőrség.

*** „Sajtóhadiszállás és Cepel sziget.“** A nagyváradai mozgósínházakban hétről hétre bemutatnak eredeti felvételeket a harcterről s a hadiüzemekről, amelyeket a Messter-Sascha cég hoz forgajomba a cs. és kir. sajtóhadiszállás vignettájával. Ezek a filmek, — mint több oldalról közlik velünk — bosszantó helyesirási hibával kezdődnek, amelyek a pedagógiai ismeretekre káros hatásuk. — A filmek első szövege ez a hibás szövegezés: „A cs. és kir. sajtóhadiszállás felvételei“. Szál—fonal, szállás—szállóhely, tehát helyesen — sajtóhadiszállás. Most a harangoknak ágyuöntésre való felhasználását mutatják be, érdekes, fájdalmas zöngéjű képekben. A felirat ez: „A harangok beöntése Cepel szigeten“. Csak nem csehekkel szövegeztetik meg a magyar filmeket, annyi bennük a bosszantó helyesirási hiba, amelyekből az első okvetlenül korrigálandó, mert a gyerekek a film után indulva egész életükre megszokják a rossz szálás használatát. Nem is szólunk arról, hogy a vér arcunkba szökik, amikor Magyarországon egy közös intézmény jóváhagyásával rossz szövegezésű filmeket mutatnak be olyanoknak, akik a helyesírás elemeivel legalább tisztában vannak.

Baktay Lajos nyugalomban. A Bihar-megyei Nemzeti Kaszinónak 51 éven keresztül hű és becsületes szolgálója, Baktay Lajos tegnap nyugalomba vonult. A kaszinó egy évi végkielégítést szavazott meg részére s hőses elismerő sorokban köszönte meg buzgó működését.

*** Kártyások a vasut mentén.** Vasárnap délután a Kolozsvár felé vezető vasutvonal mentén, a felső vasuti hid közelében kártyások telepedtek le s hivatni kezdték a környékbeliakat. Rövidesen kifosztottak egy pár hiszékeny fiut, a legnagyobb baj azonban az, hogy kis, 10—12—14 éves gyerekek is belevegyltek a játékba, amelynek rájuk nézve szomorú vége lett. A sipisták elnyerték pénzüket s végül jól elverték őket. A rendőrség figyelmét felhívjuk erre a helyre, ott romlik el Velencének még romlatlan ifjúsága.

*** Értesítés.** Értesitem a tisztelt szülőket és növendékeimet, hogy a zongora- és énektanítást újból megkezdem. Előkészítetek az énektanítói tanfolyamra, melyet megfelelő előkészülettel 6 hónap alatt ellehet végezni. Jelentkezés csak szerdai napon. Tisztelettel Lamprecht Mici, az Országos M. Kir. Zeneakadémián államilag képesített okleveles ének- és okleveles zongora-tanítónő. Arany János-utca 4. Ugyanott új pianó eladó.

Kötött és szövöttáru különlegességei!
Gyönyörű kötött kabátok, blousok, selyem és flor harisnyák, keztyűk, svetterek, trikók, jouponok, selyem álaruhák. Nagy választék, méltányos árak. Tisztviselőknek árengedmény. Czillér Imre nagyruházában.

* **Német jellemszilárd hölgy keres bizalmi állást, házvezetőnői állást, vagy vidékre mint gazdaságvezetőnő** Nagyváradi környékében. Nevezett kér német jelige „Postlagemd“ alatt választ.

* **Pemete- és hársfamézcukorka** elhárítja a köhögést és rekedtséget, hurutot, kiváló hangtisztító, oldó hatása. Egy csomag ára 1 korona. Kapható Németh Pál Arany kereszt gyógyszer-tárában, a városháza mellett.

* **Tyukszemirtő** három nap alatt elmulasztja tyukszemet, bőrkeményedést és szemölcsöket. Ára 2 kor. Kapható Farkas István „Apolló“ drogériájában Nagyváradi, Rákóczi-ut 7-B.

* **Az Egyesült Bank és Takarékpénztár r.-t.** ezúton értesíti t. ügyfeleit, hogy a VII. hadikölcsön 6%-os és 5 1/2%-os kötvényeit a pénztári elismervény ellenében a hivatalos órák alatt kiadja.

* **A Nagyváradi Agrár Takarékpénztár r.-t.** ezúton értesíti t. üzletfeleit, hogy a nála jegyzett VII. kib. 6%-os és 5 1/2%-os hadikölcsön kötvények végleges címleteit pénztári elismervény ellenében a hivatalos órák alatt kiszolgáltatja.

* **A Nagyváradi Hitelbank r.-t.** tisztelettel értesíti t. üzletfeleit, hogy a VII. hadikölcsön 6 százalékos és 5 és fél százalékos kötvényeit a pénztári elismervény ellenében a hivatalos órák alatt kiadja.

* **Ór lakással és jó fizetéssel felvétetik a Fekete sas részvénytársaságnál.** Jelentkezni csak délután 3-5 óra között a részvénytársaság irodájában, Saspassage 22. számú lépcső, 1. emelet.

* **Kiadó üzlethelyiség.** A Zöldfa épületben a volt kávéházi helyiség (körülbelül 300 négyzetméter terület kiadó. Értekezhetni a „Fekete Sas és Zöldfa r.-t.“ irodájában, Sas-passage 22. sz. lépcső, 1. emelet. Telefon 14-00.

* **Poloskairtó Noksini** biztos, kipróbált, megbízható poloskák irtására. Ára 2-40 K, nagy üveg 5 kor. Kapható Farkas István „Apolló“ drogériájában, Rákóczi-ut 7-B.

* **BÁDOGOS és villanszerelőket felvesz Pala Antal a Városi-kávéházzal szemben.**

* **A Biharmegyei Takarékpénztár és Gazdasági Bank** értesíti t. ügyfeleit, hogy a VII. hadikölcsön 6%-os és 5 1/2%-os végleges címleteit az elismervények beszolgáltatása ellenében az intézet pénztáránál a hivatalos órák alatt átvehetők.

Butorozott szobák kiadók Zöldfa-épület emeletén. Értekezhetni a szobakezelőnőnél.

* **Tanulságos római olajlenyomatú levelező-lapok 19 féle változatban kapható a „Tiszántúl“ kiadóhivatalában, darabonként 30 fillérért.**

* **Ruhafesték** valódi két oroszán H védjegyű minden színben kapható. Ára 70 fillér. Viszonteladók árengedményben részesülnek. Farkas István „Apolló“ drogériája, Rákóczi-ut 7-B.

Legujabb füzőket legolcsóbban Kesztenbaum Juliskánál lehet beszerezni.
Rákóczi-ut, (Korona gyógyszer-tár mellett)
Telefonszám: 827.

Leibchenek félárban!

* **Ne dobja ki pénzét új ruhákért,** mert a kitűnően bevált ruhafestékekkel régi ruhadarabjait olcsó pénzért házilag átfestheti. Egy levél ára 50 fillér. Németh Pál Arany kereszt gyógyszer-tárában, városháza mellett.

Haltenberger Vilmos

kelmefestő és vegytisztító gyárának második számú felvételi üzlete, Szent László-tér, Dell'ortó cég mellett.

Vállal minden szakmájába tartozó munkát, elsőrendű kivitelben, mérsékelt áron.

* **Fényképészeti lemezek, papírok, vegyszerek, előhívók stb.** kapható Farkas István „Apolló“ drogériájában, Rákóczi-ut 7-B.

IRODALOM

„Sajtókérdés — életkérdés“ címmel gyönyörűen megírt füzet jelent meg a napokban P. Mattoska J. Tibor tollából. A füzet lelkesedéssel tárgyalja a sajtókérdés nagy társadalmi jelentőségét a következő címek alatt: A sajtó hatalmi jelentősége. Szellemi mérge. Az ifjúság és a sajtó. Irodalmi mérgekeverők. Munkaprogramm. Még egy gondolat. Függelék. Mindenik rész egy befejezett egységesszónoki mű. A füzet ára 1 korona, kapható Kolozsvárott, a szentferencendi kolostorban.

Az **Uj Idők** legutóbbi számában Cathó Kálmán folytatja a Blanche vagy a Szegény rokon című regényét. — Eibeszeléseket irtak Kádát Lehel, Körmendy Viktor, ifj. Hegedűs Sándor, Baranyay Barna. Versek: Vidor Marcel és Farkas István. Aktuális képek és Műhitelek Károly fejlecei teszik a füzetet változatossá. Előfizetési ára 9 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest VI. ker. Andrássy-ut 16.

Színház.

Heti műsor:

Kedd: Takarodó. (Sik Rezső vendégjátéka.)
Szerda: Tatárjárás. (Sik Rezső vendégjátéka.)
Csütörtök: Gyimesi vadvirág.
Péntek: Obsitos. (Szigeti Jolán fellépésével.)
Szombat délután: Mánás Miska.
Szombat este: Hotel Imperial.
Vasárnap délután: Faun.
Vasárnap este: Tiszturak a zárdában.

Sik Rezső a Takarodóban. Ma, kedden este lép fel, második vendégjátéka során Sik Rezső, a Városi Színház kitűnő művésze. Ez alkalommal a Takarodó, egy mélyseges német katonadráma: Volkhardt őrmesterének szerepét játssza. A kitűnő drámában a vendégművészen kívül Polgár Mariska, Bihari Akos, Váradi Lajos, Gróf László, Tompa Béla játszanak jelentősebb szerepeket.

A Tatárjárás. Kálmán Imre már rég nem látott bájos zenéjű operette legközelebb szerdán este kerül színre és ennek az előadásnak a keretében fejezi be három napra terjedt vendégszereplését Sik Rezső, aki Lohonyay tábarnokot játssza. A népszerű operette reprizében Riza bárónt Kovács Margit, Mogyoróssy-önkéntest Vigh Mancsi, Treszkát Kálmán Mancsi játssza. A férfiak közül Lörenthey Bihari Sándor énekl. Wallersteint pedig Szigeti Jenő játssza.

Szigeti Jolán fellépte. Pénteken este lép fel az Obsitos Pirocska szerepében Szigeti Jolán, a Tompa Béla féle színészkisegély egyik jeles növendéke. Ugy a bájos zenéjű operette, mint a vendégszereplés iránt a közönség körében a legnagyobb érdeklődés nyilvánul.

HETI ÁRJEGYZÉK:

Porcellán mozsár üttővel	12.-
Majolika gyümölcsállvány 6 tányérral	15.-
Majolika tálcá fogóval	8.-
Majolika cukortartó díszes	8.-
Majolika gyümölcakészlet	8.-
Vizes készlet csiszolt üvegből	12.-
Boros	12.-
Likör	12.-
Befőttes készlet kristály fehér	12.-
Gyümölcs készlet kristály üvegből	12.-
Majolika fali sótartó színes	8.-
Majolika vizeskanecso színes	10.-
Kenyérsósár színes üveggel	10.-
Chinaezüst cukortartó	10.-
Chinaezüst gyümölcsállvány	10.-
Majolika virágváza színes	5.-
Majolika virágazék	5.-
Majolika díszfigura	5.-
Porcellán főzőlábas	5.-
Porcellán főzőfazék	5.-
Teáskészlet színes aranyozással	50.-
Kávéskészlet színes aranyozással	50.-
Fekete-skészlet színes aranyozással	50.-
Ebédőkészlet felszerelve sz. aranyozással	150.-
Hideg elvágottas készlet sz. aranyozással	40.-
Mosdókészlet színes finom díszítéssel	50.-
Palatörkö színes aranyozott kerettel	80.-
Asztali-lámpa teljesen felszerelve	25.-
Függő-lámpa teljesen felszerelve	30.-
Teáspohár chinaezüst foglalathban	8.-
Teáscsésze színes finom aranyozással	4.-
Kávéscsésze	4.-
Köpcscsésze	5.-
Főzőlábas barna tűzálló füllel	5.-

Nipppek, Figurák, Szent Antal szobrok, Mária szobrok, Szentelt vizek, Konyhaberendezési cikkek, Képek, Ablaküvegezés.

Eladás nagyban és kicsinyben!!

KOMLÓS TESTVÉREK

üveg, porcellán, lámpa, táblaüveg és diszmuáru nagykereskedés.

Nagyváradi, Zöldfa-u. 13. sz.

Telefonszám 372.

APOLLÓ mozgószínház	MA
	A Sehonnai. Egy kalandos élettörténet 4 felv. Az előadások vasárnap d. u. 3 órakor, hétköznap 1/27 órakor kezdődnek
VIGADÓ mozgószínház	MA
	Károly-bakák. Korcsmáros Nándor regénye után. Az előadások vasárnap d. u. 3 órakor, hétköznap 5 órakor kezdődnek
URÁNIA mozgószínház	MA
	Szünet. Az előadások vasárnap d. u. 3 órakor, hétköznap 5 órakor kezdődnek

Főszerkesztő: **Dr. KRÜGER ALADÁR.** Felelős szerkesztő: **Dr. PAPP KÁROLY.**

Kiadótulajdonos: **Szent László-nyomda r. t.**

Eladó házak!

Fürdő-utcán 16. és 22. számú
két sarokház eladó.

Felvilágosítást nyújt:
dr. Imrik Gusztáv ügyvéd
Sal Ferenc-utca 15. sz.
Telefon-szám: 4-16.

LEGF. BUZACSIRIZ,

folyékony „ARGOS” csiriz, faszeg,
mindenféle CIPÉSZKELLÉKEK, BŐR-
TALPVÉDŐK stb. Legf. CSONTENYV
kapható Stern Miklós bőrhulladék
üzletében Nagyvárad, Zöldfa-u. 9. sz.
Vidékiek kérjenek árajánlatot

Félix gyógyfürdő

Nagyvárad mellett

Erdély legnagyobb és leglátogatottabb
hévízfürdője. Természetes 49°C hőmér-
sékletű forrás, kőszvény, csusz stb. ellen

Télen-nyáron nyitva!
Villanyvilágítás!

Téli saisonban (október-május) pensió-
rendszer. Prospektust díjtalanul küld a
Fürdőigazgatóság.

GÉPMUNKÁS

felvétetik

a Szent László-nyomdában.

Eladó ingatlanok.

Láhner György-u. 4-6 sz. 1-1 e. bérház.
Damjanich-u. 2. sz. 1 emeletes bérház.
Nagyteleki-u. 15. sz. ház nagy telekkel.
Ritoók Zsigmond-u. 15. sz. ház.
Nagytemető-u. 13. sz. ház egyszobás
lakásokkal.

Templom-téren ház 1 szobás lakásokkal.
Malom-u. 12. sz. ház.
Kórház-utcán nagy üres telek.

Felvilágosítást nyújt a
Belvárosi Népbank (Magyar Bank helyiségében)

Betűszedő tanulónak fiú és
berakó tanulónak leány
fizetéssel felvétetik

a Szent László-nyomda
részv.-társaságnál.

IZSÁK LIDIA

Elsőrendű
fűzőszalon

NAGYVÁRAD,
Nagy Sándor-u. 1.

Parkszálló épületében
Interurbán telefon:
11-53 szám.

A Szigligeti-színház mű-
vésznőinek egyedüli fűző
szállítója. — Tisztításo-
kat és átalakításokat
elvégezzük. Fűzők mér-
ték után a legrövidebb
idő alatt elkészítetnek.

Több kisebb nagyobb bérház

ELADÓ.

A vételhez szüksé-
ges jelzálogkölcso-
nőket előnyös felté-
telek mellett bonyo-
lítja le a ::

Nagyvárad Takarékpénztár
Teleky-utca 2. sz.

A Sajtó hölgybizottság

könyv és lapterjesztő vállalata:
a Kossuth Lajos-utcai trafikban
ajánlja könyveit és lapjait

Ne vásároljunk könyveket, mi-
előtt szét nem néztünk a Sajtó
hölgybizottság

BIZOMÁNYI ÜZLETÉBEN
Támogassuk ezen új vállalatot!!!

**Polgári Takarékpénztár
Részvénytársaság**

Nagyvárad, Kossuth Lajos-utca 6.

Előnyös összeköttéseink folytán abban
a kellemes helyzetben vagyunk, hogy
anuitásos és kamatozó
jelzálogkölcsonőket

ugy földekre mint városi bérházakra
15-65 évi időtartamra a legelőnyö-
sebb kamattétel mellett

minden árfolyam levo-
nás nélkül

készpénzben folyósítunk.

Polgári Takarékpénztár
Részvénytársaság
Nagy-Várad.

Felső kereskedelmi és polgári iskolai
magánvizsgákra előkészít
felelősséggel a Donát-féle
ker. magántanfolyam.

Minden hónapban kez-
dődik új ker. tanfolyam
hölgyek részére
gyors- és gépirásra, ker. számtanra,
könyvvitelre.
Beöthy Ödön-u. 30. Telefon 1000.

**Szent László
Püspök gyógyfürdő**
Nagyvárad mellett.

A kénes hévíz források természetes
forrása 42°C Kénes hőforrását már
300 év óta használják bámulatos gyógy-
hatással kőszvény, csusz, csontbajok,
női betegségek és hasonló fájdalmas
betegségek ellen.

Mindenről kellőleg gondoskodva van!

500 holdas fenyőerdő közvetlen a virágos
park mellett. Villanyvilágítás az egész telepen
és az összes szobákban. — Nagyszabásu
nyári uszoda 26°C folyton befolyó forrás-
vízzel, uszástanítás, napfürdő, homokkura.
Fürdőismertetőt küld: az Igazgatóság.

Új férfiszabó műhely!

Szives tudomására hozom a tisztelt
urú közönségnek, hogy

**URI-DIVAT SZABÓMŰHELYEMET
MEGNYITOTTAM.**

Elvállalom új ruhák készítését a
legújabb divat szerint, ugyszintén
ruhák fordítását és vasalását mér-
sékelt áron. Meghívásra házhöz
megyek. Kérem a n. é. közönség
szives támogatását

Tisztelettel

Hottya Károly

uri-divatszabó

Szent János-utca 42.

Beraktározás.

Áruk, butorok, termények stb. hosz-
szabb vagy rövidebb időre való be-
raktározására megfelelő helyiségek,
ezeken kívül boros- és szárazpincék,
istállók, kocsiszínek is állanak ren-
delkezésre. A beraktározott árukat
tűz- és betörés ellen biztosítjuk.
Közelebbi felvilágosítással szolgál a

Fekete Sas és Zöldfa R.-T.
beraktározási osztálya.

Iroda Sas-passage 22. sz. lépcső.
TELEFONSZÁM: 14-00.